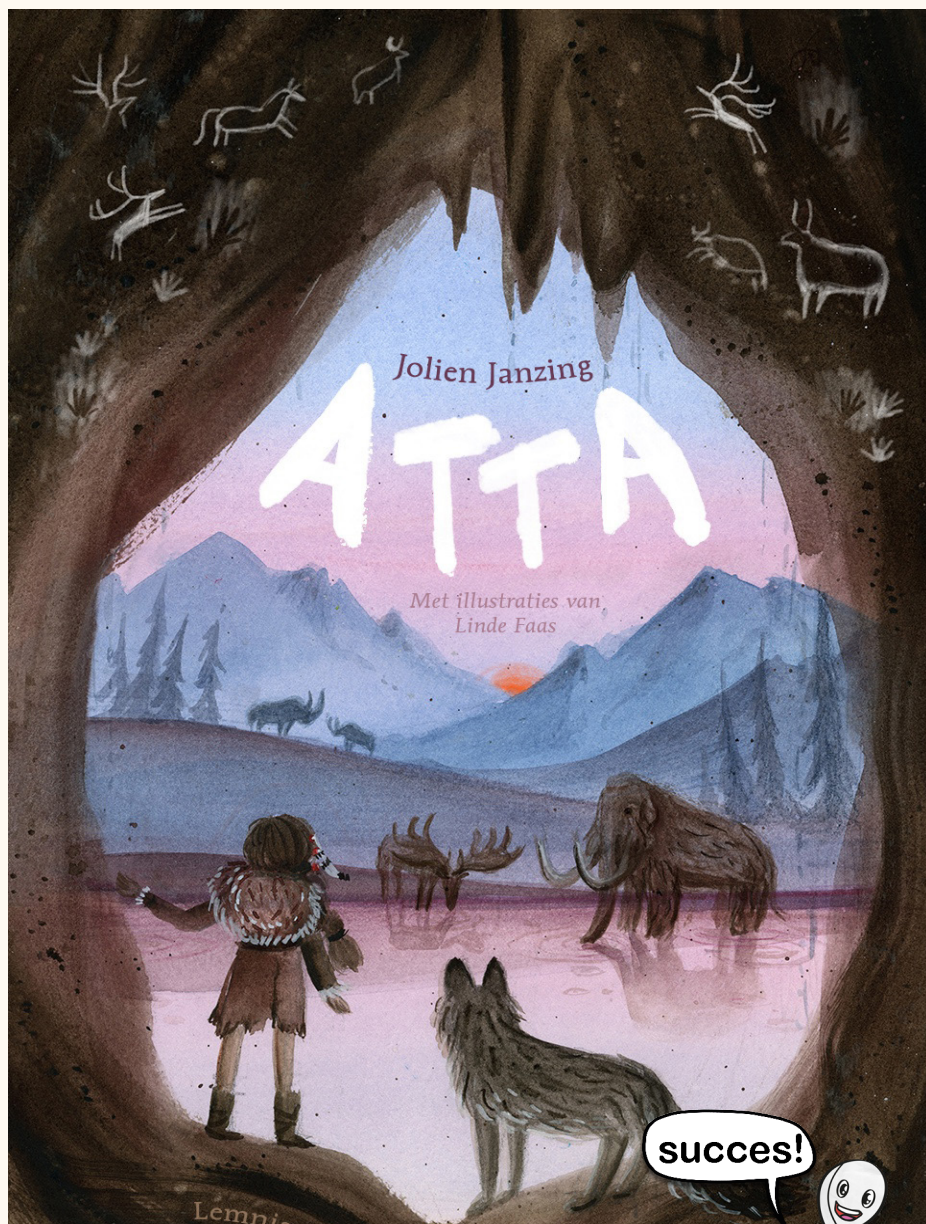

ACTIVITEITEN VOOR
THUIS EN IN DE KLAS

Jolien Janzing
ATTA

ISBN 9789047714897 | PRIJS € 15,99

Suggesties door Lesmaker

Doelgroep: Atta is geschikt voor kinderen vanaf 10 jaar. Onderstaande opdrachten zijn bedoeld voor leerlingen vanaf groep 6 van het basisonderwijs.
Tijdsinvestering: Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van een half lesuur tot meerdere uren.
Uitvoering: Klassikale of individuele start, vervolgvulling zowel individueel als in groepjes mogelijk.

DE ILLUSTRATOR

Linde Faas studeerde cum laude af aan de kunstacademie van Breda. Ze werkt als animator van tekenfilms en als kunstenares, en internationaal als illustrator. Ze is de vaste illustrator van Pieter Koolwijk en maakte eerder haar eigen prentenboeken *Ik neem je mee*, *De jongen en de walvis* en *Waar is Grote Broer?* Linde woont in Noorwegen en haalt haar inspiratie uit de ongerepte natuur van het hoge noorden.

Introductie

Bied Atta bij voorkeur aan wanneer u tijdens uw geschiedenislessen over de prehistorie hebt gesproken. Vertel in uw inleiding dat de naam prehistorie vaak wordt gebruikt voor de tijd waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven. Dat betekent echter niet dat er geen bronnen zijn waaruit wij iets kunnen leren over de mensen die toen leefden.

Toon het omslag van Atta. Vraag uw leerlingen of zij iets op de illustratie zien dat ons, vandaag de dag, kennis kan geven over de mensen die in de prehistorie leefden. Iets dat ook in werkelijkheid bestaat. Help uw leerlingen eventueel om zich te richten op de grottekeningen aan weerszijden van de bovenkant. Zeg dat de prehistorische mens dan wel niet kon schrijven, maar dat zij wel konden tekenen. Laat zo mogelijk voorbeelden zien van werkelijke grottekeningen en voer een gesprek over de afbeeldingen.

tip

Het is leuk om dit boek te koppelen aan een themaserie prehistorie en/of grottekeningen. Wanneer u dit doet, laat dan ook zeker grottekeningen maken. Bij één van de lessuggesties vindt u linkjes naar meer informatie voor een dergelijke opdracht.

DE AUTEUR

Toen Jolien Janzing zeven was, tikte ze haar eerste verhaal op de schrijfmachine van haar moeder. Sindsdien is ze niet gestopt met het vertellen van verhalen. Haar historische romans *De Meester* en *Audrey & Anne* verschenen in meerdere talen. Over haar roman *Het tij hoog, de maan blauw* schreef *De Standaard der Letteren*: 'Alsof je in een impressionistisch schilderij stapt en een deel bent van de scène, zo lezen de bladzijden. Als je een theebransje even boeiend kunt maken als een ijzige poolwinter, ben je als schrijver geslaagd.'

OVER HET BOEK

Atta is een eigenwijs Mengelmeisje. Ze heeft er genoeg van om met de vrouwen en kinderen bessen te verzamelen. Ze wil op jacht! Dus sluipt ze achter de mannen en jongens aan... maar haar avontuur krijgt een andere wending dan ze verwacht als ze oog in oog komt te staan met een woedende mammoet.

Op de vlucht raakt Atta de weg kwijt en belandt bij een Neandervolk. Ze wordt warm ontvangen door de vrouw die de stam leidt. Iets té warm zelfs... het lijkt wel of die haar niet meer wil laten gaan.

Atta is een kind – krachtig, impulsief en nieuwsgierig naar de wereld – dat je direct in je hart sluit. Haar spannende, humoristische avontuur was Linde Faas op het lijf geschreven. Het resultaat is een boek dat nu al niet meer weg te denken is uit de kinderliteratuur!

OPDRACHT

Knoop via de macramé-techniek je eigen armband. Hoe je dat kunt doen, vind je bijvoorbeeld hier.

tip

Maak ook een armband voor je beste vrienden of iemand anders die je aardig vindt.

NEANDERTHALERS

In Atta wordt gesproken over het volk van de Howies die lang geleden uit Afrika is gekomen. Er wordt ook gesproken over de Neanders, die al in het Koele Oord woonden. Toen leden van die twee volkeren samen kinderen kregen, werden dat Mengels. De schrijfster heeft het volk bedacht. Maar als je leest hoe het volk wordt beschreven, dan lijken Atta en haar clanleden te behoren tot de menssoort Homo Sapiens, oftewel de wetende mens.

Neanderthalers hebben echt bestaan. Zij zijn een voorloper van de Homo Sapiens. Neanderthalers zagen er anders uit dan de Homo Sapiens, maar konden al wel veel dezelfde dingen. De Neanderthaler is genoemd naar de vondst van enkele botten in het Neandertal in Duitsland.

OPDRACHT

Zoek zoveel mogelijk informatie over

de Neanderthaler en schrijf deze kennis op. Je kunt er ook voor kiezen om een poster te maken waarop je de gevonden kennis schrijft en waarbij je ook plaatjes plakt of tekent.

TIJDLIJN BIJ HET ONTSTAAN VAN DE MENS

In Atta kom je twee menssoorten tegen: de Neanderthaler en de Homo Sapiens (de wetende mens). Sommige wetenschappers zeggen dat de Neanderthaler eigenlijk ook een Homo Sapiens is, alleen een voorganger van de versie waartoe wij behoren. Zij spreken officieel van de Homo Sapiens Neanderthalensis.

OPDRACHT

In de bijlagen vind je werkbladen Tijdlijn bij het ontstaan van de mens. Print deze en voer de opdracht uit.

Extra

Kun je na afloop vertellen in welke periode van de tijdlijn het verhaal van Atta zich afspeelt?

TEXTBEGRIIP

Lees eerst het boek. Geef dan antwoord op de volgende vragen,

1. Tot welk volk behoort Atta?
2. Van welk voedsel leeft het volk waartoe Atta behoort?
3. hoe wil de stam van Atta dieren van- gen?
4. Waarom wil de stam van Noz op reis gaan?
5. Wat vind Noz leuk om te doen?
6. Waarom wordt Noz zo genoemd?
7. Noem vier diersoorten die in Atta's tijd wel leefden maar nu niet meer?
8. Waarom wil Atta met de jongens en mannen mee op jacht?
9. Welk plan heeft Dottie met Atta?
10. Wat voor dier is Slinkie?

BOEKMENU

Kies een opdracht van het Boekmenu uit de bijlagen en maak deze opdracht bij Atta.

Tip

Overleg eerst met je juf of meester over je keuze.

ARMBANDJES KNOPEN

De Mengels, het volk waartoe Atta behoort, versiert zichzelf met sieraden.

Wij gaan ons eigen armbandje maken van draad of koord.

OPDRACHT

Knoop via de macramé-techniek je eigen armband. Hoe je dat kunt doen, vind je bijvoorbeeld op youtube

Tip

Maak ook een armband voor je beste vrienden of iemand anders die je aardig vindt.

MENINGSVORMING

Lees eerst het boek en geef dan antwoord op de vragen.

1. Wat vind je van het weglopen van Atta? Waarom vind je dat?
2. Hoe vind je dat Dottie zich gedraagt? Waarom vind je dat?
3. Wat vind je ervan dat Atta's stamgenoten op jacht gaan? Waarom vind je dat?
4. Hoe vind je dat de schrijver beide stammen omschrijft? Waarom vind je dat?
5. Vind je het belangrijk dat Atta aan het eind van het boek vlucht? Waarom vind je dat?
6. Vind je het verstandig dat Atta aan het eind van het boek vlucht? Waarom vind je dat?

STRIPVERHAAL

In de bijlagen vind je een werkblad met een strip. Bedenk welk verhaal hierbij verteld kan worden en schrijf dit verhaal op.

Tip

Je kunt er ook voor kiezen dit verhaal uit te spelen in plaats van op te schrijven.

GROTTEKENING

Noz maakt grottekeningen. Dat ga jij hem nadoen. Natuurlijk niet op rots- wanden of op de muren van het klaslokaal, maar op papier. Hoe je dat kunt doen, vind je op youtube.

Wanneer je geïnteresseerd bent in hoe prehistorische tekenaars te werk gingen, kun je meer informatie over de technieken die zij gebruikten zoeken. Het is leuk om zelf aan de slag te gaan met een ondergrond van klei. Kerf in de kleilaag dan je eigen grottekening.

WILDPLUKBOEKJE

De Mengels uit Atta zijn jagers en verzamelaars. Zij leven van wat het land opbrengt.

In de jaargetijden dat er veel bessen en vruchten zijn, kan het volk meer en beter eten dan in de winter.

Natuurlijk moeten Mengels ook leren welke planten eetbaar en welke juist giftig zijn. Die kennis werd van generatie op generatie doorgegeven. Gelukkig groeiden er destijds vaak veel eetbare planten op het land en in de bossen. En, hoewel we het tegenwoordig niet meer zo goed weten, tegenwoordig is dat nog steeds het geval.

OPDRACHT

In de bijlagen vind je de werkbladen met de titel Wildplukken. Print deze werkbladen en ga op zoek naar planten die om je heen groeien en die je echt kunt eten

KLEURPLAAT

In de tijd waarin Atta zich afspeelt, bestonden er nog mammoeten. In de bijlagen vind je een kleurplaat van zo'n dier. Zoek informatie op over de kleuren die mammoeten hadden en kleur de plaat zo getrouw mogelijk in.

AFSLUITING

U kunt het project rond Atta afronden door uw leerlingen hun werk te laten presenteren aan elkaar of aan ouders, familie en/of vrienden. Het zou leuk zijn als er in de school of het lokaal een (semi-) permanente plek voor het werk van de leerlingen wordt ingeruimd.

Organiseer een voorleesmiddag met lekkere hapjes van kruiden, planten en andere vondsten uit de natuur. Eventueel kan tijdens de middag natuurlijk ook voorgelezen worden uit Atta.

WWW.LEMNSICAAT.NL
VOLG ONS OP f EN

1

Maak een
boekverslag

9
Ga op zoek naar
een muziekstuk of
een gedicht dat
bij het verhaal
past

9

2
Tekenen
de
hoofdpersoon

Boekmenu

3

Maak een
stripverhaal
van een stuk
van het
verhaal

4

Bedenk een
nieuw slot
voor het
verhaal

5

Maak een collage
van plaatjes en
teksten die bij
het boek passen

6

Schrijf een
brief
aan de schrijver
en stuur hem
echt op

7

Maak een
gerecht
dat bij het
boek past

8

Schrijf een
verzonden
interview met
een
verhaalfiguur

Het boekmenu

- 1** Een sjabloon voor een boekverslag vind je op www.lesnaker.be
- 2** Gebruik zoveel mogelijk gegevens over het uiterlijk van de persoon uit het boek dat je hebt gelezen.
- 3** Gebruik minstens vier en maximaal acht vakjes voor je stripverhaal.
- 4** Zou het verhaal ook anders kunnen aflopen dan het doet? Bedenk een ander slot en schrijf die op in maximaal anderhalf kantje.

5

Gebruik tijdschriften en kranten om plaatjes, teksten en letters op te zoeken en uit te knippen. Maak daar je plakwerk mee. Zorg ervoor dat je kunt uitleggen waarom je je materialen vindt passen bij het boek dat je hebt gelezen.

6

Welke vragen of opmerkingen heb je voor de schrijver? Schrijf die op.

7

Wat voor soort gerecht of hapje past bij het verhaal dat je hebt gelezen? Zoetigheid of een stampot? Maak het gerecht en leg uit waarom je het hebt gekozen.

Tip: vraag hulp van een volwassene.

8

Bedenk vragen die je een verhaalfiguur zou willen stellen en schrijf die op. Geef zelf de antwoorden naar verpleats je daarbij in de verhaalfiguur van je keuze.

9

Kies een muziekstuk of gedicht en leg uit waarom je het hebt gekozen bij je boek.

Tijdlijn bij het ontstaan van de mens

4,5 miljard
jaar geleden

---

8 tot 5 miljoen
jaar geleden

3.200.000
jaar geleden

200.000
jaar geleden

100.000
jaar geleden

40.000 jaar
jaar geleden

Welke tekst hoort bij welke periode?

Schrijf over op de juiste plaats op werkblad 1

Tussen 5 en 5 miljoen jaar geleden ontstond het eerste wezen dat op een mens leek.

De Homo Sapiens verspreiden zich ongeveer 100.000 jaar geleden over de wereld

Ongeveer 3,2 miljoen jaar geleden leefde er een mensachtige vrouw in Ethiopië. Haar ribbeen werd vijftig jaar geleden gevonden. De vrouw werd door wetenschappers Lucy genoemd.

De mensde in wereldwijde omvang om 0,5 miljard jaar oud. Ze werd gevolgd uit puin en andere materialen van voorgaande menselijke stammen.

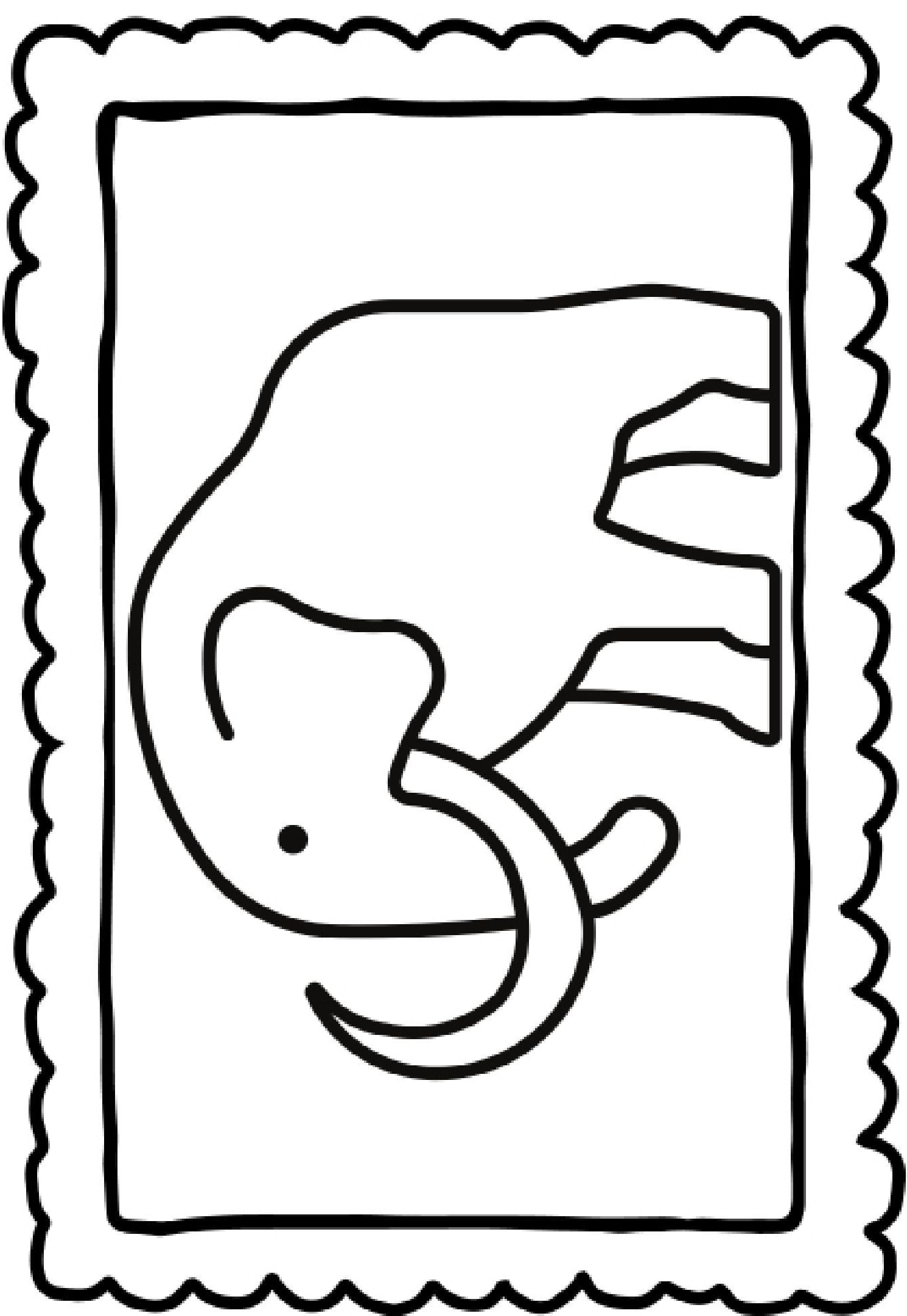

De uitbreidingsperiode dat rond 200.000 jaar geleden de Homo Sapiens ontstond in Afrika. Homo Sapiens betrok de denkende mens. Deze menssoort kan problemen oplossen, gerespecteerd gebruiken en taal gebruiken.

De Homo Sapiens verbleef in Afrika en verbleef, tot ongeveer 40.000 jaar geleden naar Europa en ontmoette daar de Neanderthaler. De Neanderthalers stierfen behalve uit, de Homo Sapiens verspreiden verspreiden.

WILDPLUKKEN

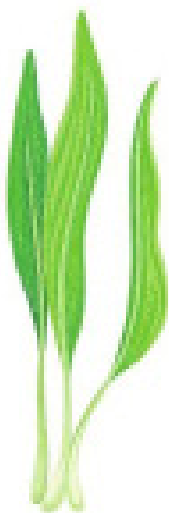
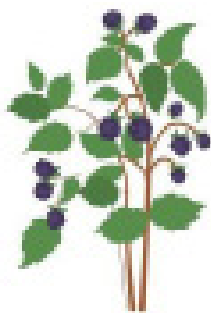
Als je in de natuur leeft, zoals Atta, is het handig om te weten welke planten je kunt eten. De planten op de volgende bladzijde horen daar in elk geval bij.

Zoek op:

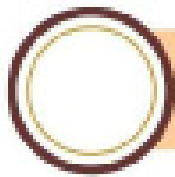
- waar ze groeien
- welke delen je kunt eten
- hoe je ze kunt bereiden

Maak vervolgens je eigen wildplukboekje. Gebruik het plantenlijstje. Je vindt verderop ook een voorbeeld van een bladzijde uit een wildplukboekje. Achteraan zit een bladzijde waarop je zelf aan de slag kunt. Print hem zo vaak je wilt en maak je boekje compleet.

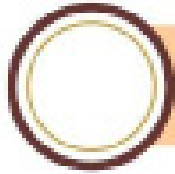
Let op: nooit plukken en eten zonder toestemming van een volwassene!

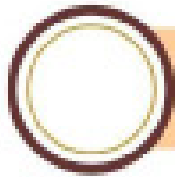
WILDPLUKKEN

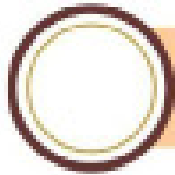
Viooltje

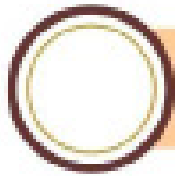
Paardenbloem

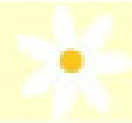
Brandnetel

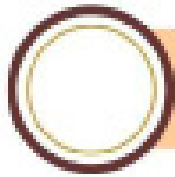
Daslook

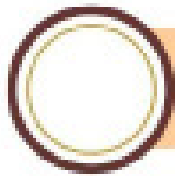
Madeliefje

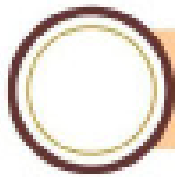
Bramen

Vlierbloesem

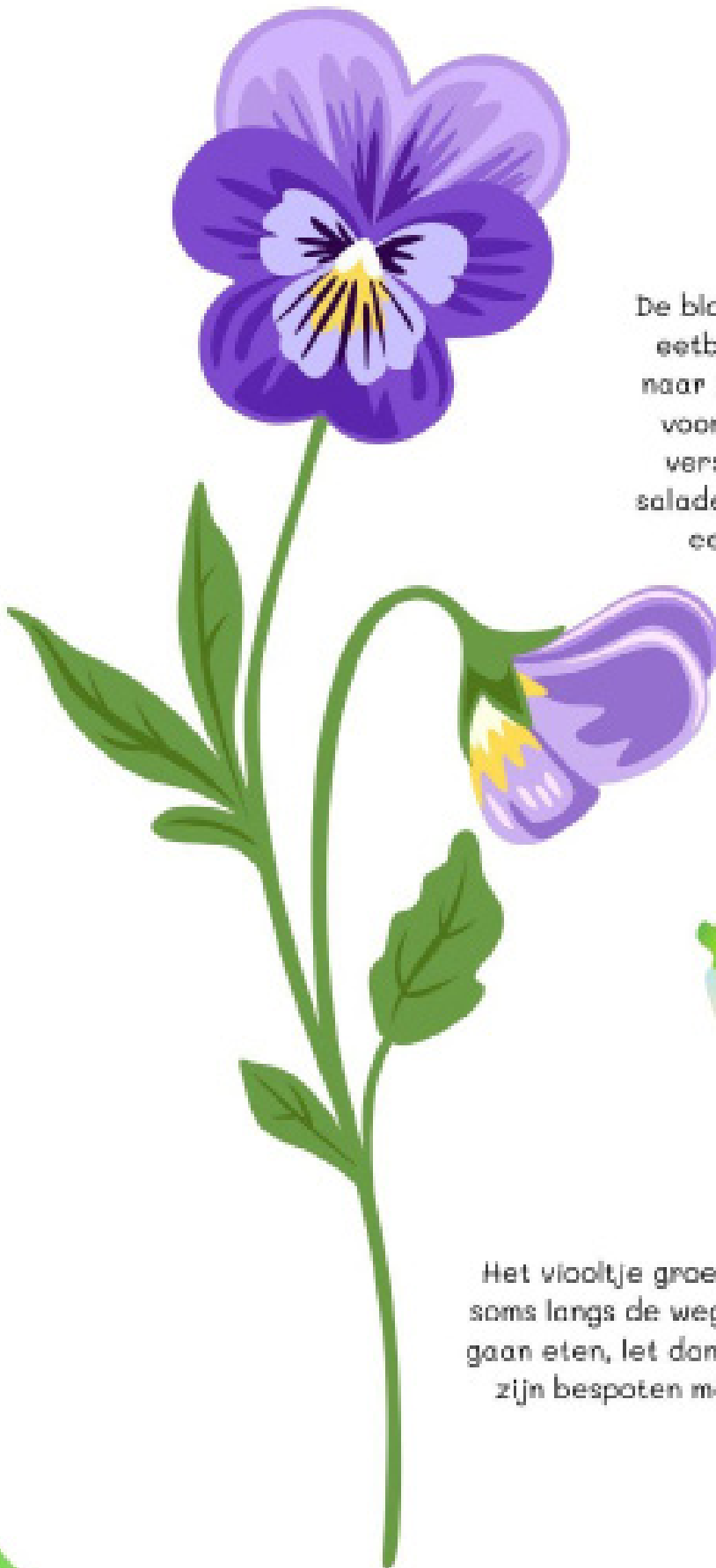
Rozemarijn

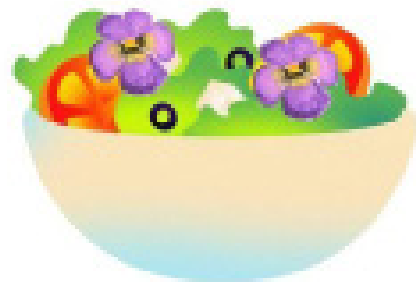
Zevenblad

HET VIOOLTJE

De bloemetjes van het viooltje zijn eetbaar. Ze smaken een beetje naar anijs. De bloemetjes worden vooral gebruikt om het eten te versieren, bijvoorbeeld in een salade. Je kunt ze ook invriezen in een ijsblokje en in een glas limonade doen.

Het viooltje groeit in tuinen en soms langs de weg. Als je ze wilt gaan eten, let dan op dat ze niet zijn bespoten met gifstoffen.